

สมุดโน้ตพิสิิกส์ฉบับมินิ: ท่องโลกการเคลื่อนที่ไปกับโมจิ

สรุปเนื้อหาการเคลื่อนที่แนวตรงแบบเข้าใจง่าย

การเคลื่อนที่คืออะไร?

การเคลื่อนที่ (Motion) คือการที่วัตถุเปลี่ยนตำแหน่งจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไป

เราจะรู้ว่าโมจิเคลื่อนที่ ก็ต่อเมื่อเราเทียบกับ "จุดอ้างอิง" (Reference Point) เช่น บ้านที่อยู่นิ่งๆ ถ้าระยะห่างจากบ้านเปลี่ยนไป แปลว่าโมจิขยับแล้ว!

การเคลื่อนที่แนวตรงในชีวิตประจำวัน

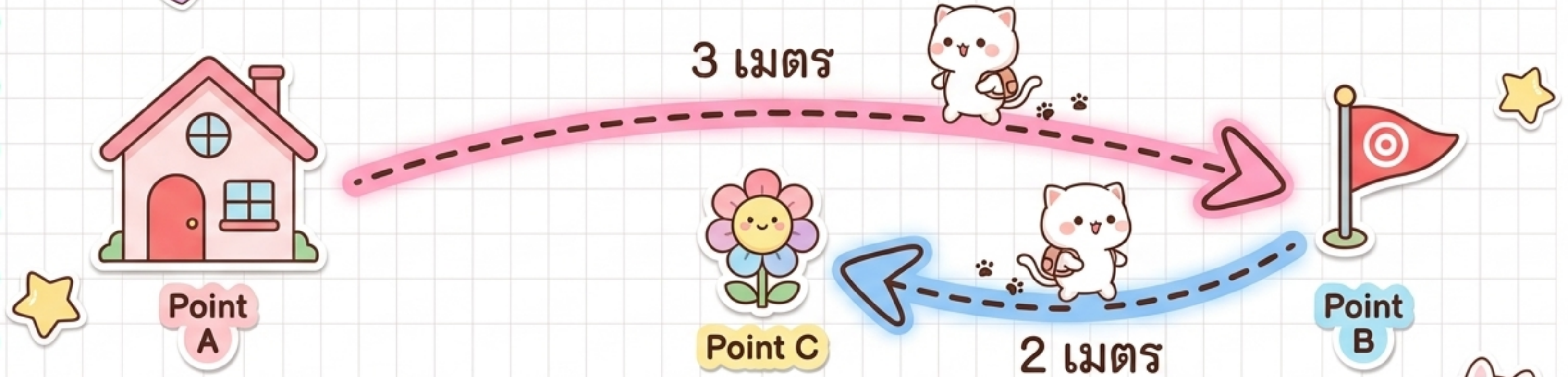

การเคลื่อนที่ในแนวระดับ เช่น
รถไฟบีทีเอส หรือรถยนต์ที่วิ่งบนถนนทางตรง

การเคลื่อนที่ในแนวตั้งภายใต้แรงโน้มถ่วง
เช่น ลูกมะพร้าวตกจากต้นไม้สู่พื้นดิน

รอยเท้ากับเส้นทางลัด

ระยะทาง (Distance):
ความยาวตามเส้นทางทั้งหมดที่ไม่จิดเดิน
 $= 3 + 2 = 5$ เมตร (เส้นทางจริง)

การกระจัด (Displacement):
ระยะห่างเป็นเส้นตรงจากจุดเริ่มต้น (A)
ถึงจุดสุดท้าย (C) = 1 เมตร ไปทางขวา (เส้นทางลัด)

แก๊งสเกลาร์ vs แก๊งเวกเตอร์

แก๊งสเกลาร์

สนใจแค่ขนาด
ไม่แคร์ทิศทาง!

ระยะทาง (Distance - s),
อัตราเร็ว (Speed - v)

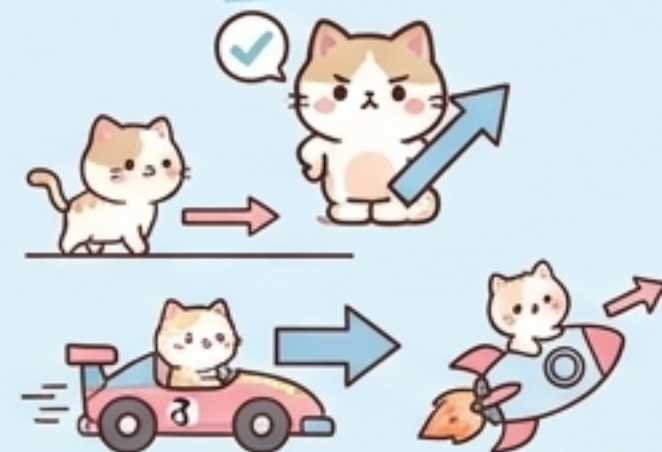
ตัวอย่าง: เดินไป 5 เมตร,
ขับรถ 80 กม./ชม.

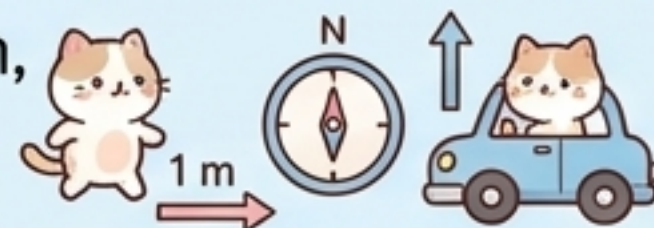
แก๊งเวกเตอร์

ต้องเป๊ะ!
บอกทั้งขนาดและทิศทาง!
การกระจัด (Displacement - $\vec{s}$),
ความเร็ว (Velocity - $\vec{v}$),
ความเร่ง (Acceleration - $\vec{a}$)

ตัวอย่าง: เดิน 1 เมตรไปทางขวา,
ขับรถ 80 กม./ชม.
มุ่งหน้าไปทางทิศเหนือ

วิ่งช้าหรือเร็ว?

อัตราเร็ว (Speed)

ระยะทางที่ได้ใน 1 หน่วยเวลา

อัตราเร็วเฉลี่ย = ระยะทาง ÷ เวลา

ความเร็ว (Velocity)

การกระจัดใน 1 หน่วยเวลา
(ต้องบอกทิศทางด้วย!)

ความเร็วเฉลี่ย = การกระจัด ÷ เวลา

เหยียบคันเร่งและเบรก!

ความเร่ง ($\vec{a}$) คือ ความเร็วที่เปลี่ยนไปใน 1 หน่วยเวลา มีหน่วยเป็น m/s^2

เหยียบคันเร่ง!
ความเร็วเพิ่มขึ้น
(ทิศเดียวกับความเร็ว)

แตะเบรก!
ความเร็วลดลง หรือ 'ความหน่วง'
(ทิศตรงข้ามความเร็ว)

ความเร็วคงที่ (หรือไม่ขยับเลย)
ความเร่ง = 0

ถอดรหัสรอยเท้าของโมจิ

รอยเท้าห่างเท่ากัน = อัตราเร็วคงตัว

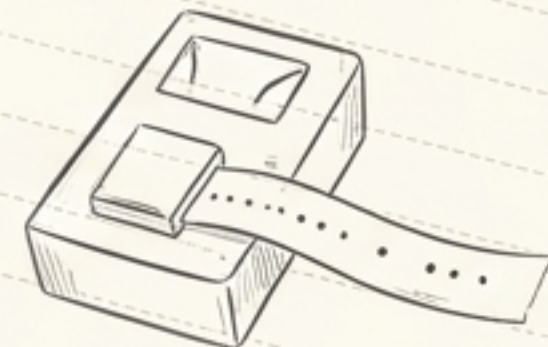
รอยเท้าห่างขึ้นเรื่อยๆ = อัตราเร็วเพิ่มขึ้น (มีความเร่ง)

รอยเท้าชิดกันเรื่อยๆ = อัตราเร็วลดลง (มีความหน่วง)

เครื่องเคาะสัญญาณเวลาในห้องทดลองก็ใช้หลักการเดียวกัน!
จุดบนแถบกระดาษ = รอยเท้า

กล่องเครื่องมือเวทมนตร์นักคำนวณ

เมื่อความเร่ง (a) คงที่ เราสามารถใช้เครื่องมือ 4 ชิ้นนี้ได้:

$$v = u + at$$

(ไม่มี s)

$$s = \left(\frac{u + v}{2} \right) t$$

(ไม่มี a)

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

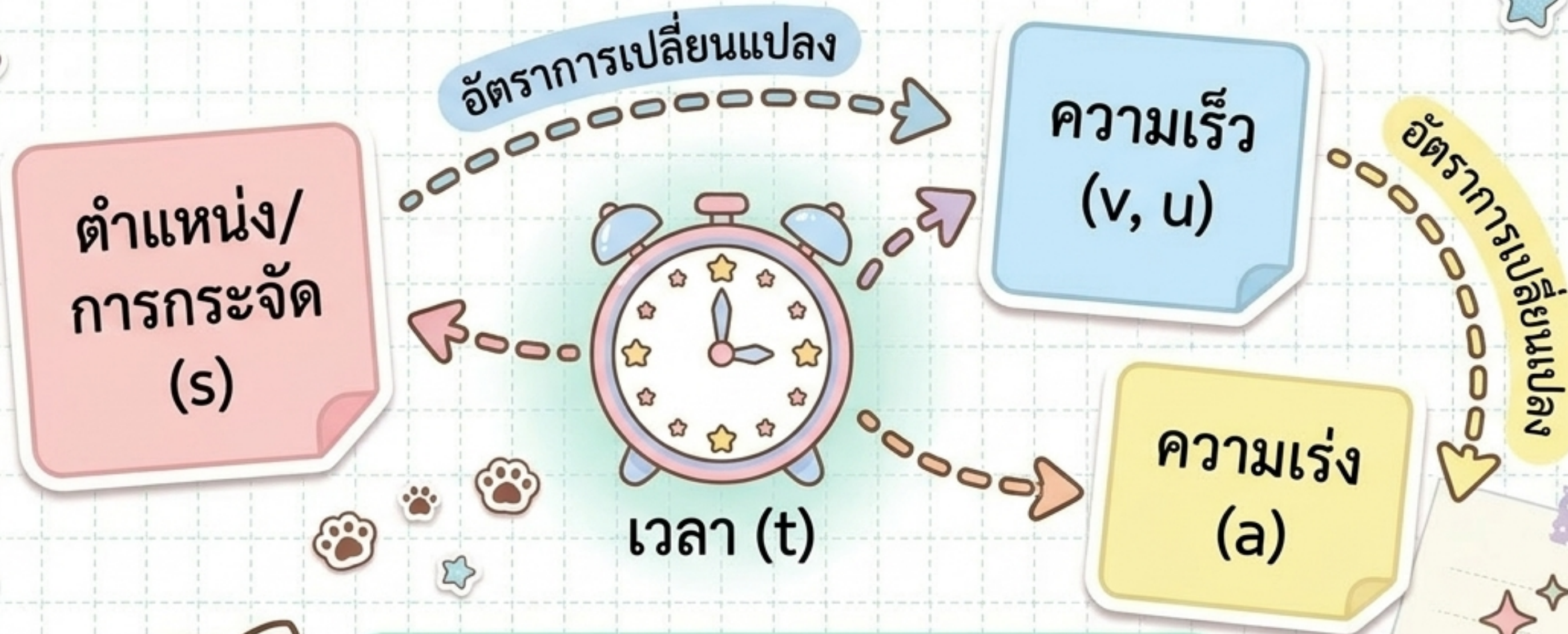
(ไม่มี v)

$$v^2 = u^2 + 2as$$

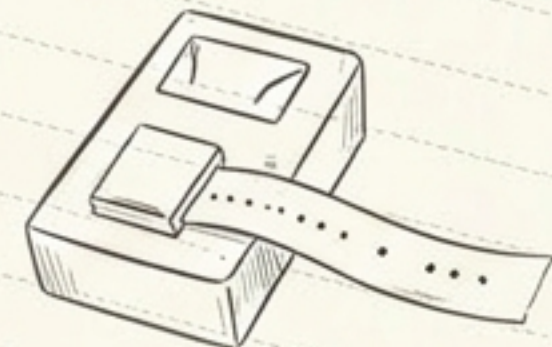
(ไม่มี t)

u = ความเร็วต้น, v = ความเร็วปลาย, a = ความเร่ง, s = การกระจัด, t = เวลา

แผนที่รวมพลังปริมาณการเคลื่อนที่

ปริมาณทั้ง 5 ตัวนี้ร้อยเรียงกันเป็นหนึ่งเดียว
ถ้าเรารู้ค่า 3 ตัว เราจะสามารถไขความลับหา
ตัวที่เหลือได้เสมอด้วยกล่องเครื่องมือเวทมนตร์!

เปลี่ยนมุมมอง 90 องศา: การตกแบบเสรี

- ✓ การเคลื่อนที่ในแนวตั้งภายใต้แรงโน้มถ่วง (Free fall) โดยไม่คิดแรงต้านอากาศ
- ✓ เปลี่ยนจากวงแนวราบมาเป็นการตกแนวตั้ง!
- ✓ ความเร่ง a ในแนวราบ จะถูกเปลี่ยนเป็นความเร่งโน้มถ่วงของโลก g (Gravitational acceleration) ซึ่งมีค่าคงที่เสมอ

ทิศทางของ g จะชี้ลงสู่พื้นโลกเสมอ!

วิญญานลูกมะพร้าวกับแรงโน้มถ่วง

• $t = 0$ วินาที: ความเร็ว $u = 0 \text{ m/s}$ (เพิ่งปล่อยมือ)

• $t = 1$ วินาที: ความเร็ว $v = 9.8 \text{ m/s}$

• $t = 2$ วินาที: ความเร็ว $v = 19.6 \text{ m/s}$

$g \approx 9.8 \text{ m/s}^2$ หมายความว่า ทุกๆ 1 วินาทีที่ผ่านไป มะพร้าวจะตกลงมาด้วยความเร็วที่เพิ่มขึ้น 9.8 m/s ทำให้ระยะห่างในแต่ละวินาทีก็ยิ่งออกไปเรื่อยๆ!

ภารกิจสุดท้าย: ช่วยโมจิจอดเรือ!

The Problem:

- โมจิขับเรือมาด้วยความเร็ว 15 เมตร/วินาที (มุ่งหน้าเข้าท่าเรือ)
- โมจิต้องการเบรกให้เรือหยุดนิ่งสนิท (0 เมตร/วินาที)
- โดยมีเวลาในการเบรกทั้งหมด 120 วินาที (2 นาที)

$$u = 15 \text{ m/s}$$
$$v = 0 \text{ m/s}$$
$$t = 120 \text{ s}$$
$$a = ?$$

เรือของโมจิต้องมีความเร่งเฉลี่ยเท่าใด?

ไขปริศนาการคำนวณ

Step 1: เลือกเครื่องมือ

$$v = u + at$$

Step 2: แทนค่า

$$0 = 15 + a(120)$$

Step 3: แก้สมการ

$$-15 = 120a$$

$$a = \frac{-15}{120}$$

$$a = -0.125 \text{ m/s}^2$$

คำตอบคือ:
 -0.125 m/s^2

เครื่องหมาย 'ลบ'
บอกเราว่ามันคือ 'ความหน่วง'
ทิศทางตรงข้ามกับการเคลื่อนที่
เร็วถึงได้ช้าลงและหยุดสนิทใจล่ะ!

ฟิสิกส์อยู่รอบตัวเรา

- ✓ การเคลื่อนที่คือการเปลี่ยนตำแหน่งเทียบกับจุดอ้างอิง
- ✓ ระยะทางคือเส้นทางจริง การกระจัดคือเส้นทางลัด
- ✓ ความเร่งทำให้เราวิ่งเร็วขึ้น ช้างลง หรือตกลงสู่พื้นโลก

แค่มีกล่องเครื่องมือและการสังเกต
โลกของการเคลื่อนที่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากอีกต่อไป!

